

ความแตกต่างในลักษณะทางสังคมและ เศรษฐกิจกับการ เริ่มมี เพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรของสตรีไทย

ในบทนี้จะ เป็นการวิเคราะห์ถึงความแตกต่างในลักษณะทางสังคม และความแตกต่างในลักษณะทาง เศรษฐกิจ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการ เริ่มมี เพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรของสตรีที่แตกต่างกัน โดยพิจารณาตัวแปรทางสังคม 5 ตัวแปรคือ ระดับการศึกษา ศาสนา ภาษา เขตที่อยู่อาศัย และ ภาษา ตัวแปรทาง เศรษฐกิจ 2 ตัวแปร คือ อาชีพปัจจุบันของสตรี และระดับความมั่งคั่งของครัวเรือน ซึ่งจะได้วิเคราะห์ในรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลักษณะทางสังคม

1. ระดับการศึกษา

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะ เจริญพันธุ์ที่ผ่านมาส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำจะมีภาวะ เจริญพันธุ์สูงกว่าสตรีที่มีระดับการศึกษาสูง และผลงานวิจัยเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดก็พบว่า สตรีที่มีการศึกษาต่ำมักจะมีเพศสัมพันธ์หลังคลอด เร็วกว่าสตรีที่มีการศึกษาสูง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะสตรีที่มีการศึกษาสูงมักจะทำงานวิชาชีพซึ่งต้องรับผิดชอบ มีภาระมากอาจไม่มีเวลาพอ ทำให้ลดความสนใจในเรื่องเพศ ดังนั้นการศึกษาในประเด็นนี้จึงตั้งสมมติฐานไว้ว่า "สตรีที่มีการศึกษาต่ำน่าจะมีเพศสัมพันธ์หลังคลอด เร็วกว่าสตรีที่มีการศึกษาสูง"

ผลจากการศึกษาในตารางที่ 14 พบว่า สตรีที่จบชั้นประถมศึกษา เริ่มมีเพศสัมพันธ์เร็วที่สุด (สัดส่วนสะสมของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดสูงสุด) ภายใน 2 เดือนหลังคลอดบุตร รองลงมาคือสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษา และช้าที่สุดในสตรีที่จบชั้นมัธยมศึกษาและสูงกว่า กล่าวคือ พบอัตราส่วนร้อยละของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดของสตรีที่จบชั้นประถมศึกษา เป็นร้อยละ 19.9 และร้อยละ 17.8 และ 16.1 ในสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษา และสตรีที่จบชั้นมัธยมศึกษาและสูงกว่า ตามลำดับ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าแบบแผนดังกล่าวเปลี่ยนไปภายใน 3-12 เดือนหลังคลอด นั่นคือสตรีที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า มีอัตราส่วนร้อยละของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์สูงกว่าสตรีที่จบชั้นประถมศึกษาและสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษาตามลำดับ ในทุกๆ ช่วงเดือนและ เช่นเดียวกันพบว่าระยะ เวลามัธยฐานของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ของสตรีที่จบชั้นมัธยมศึกษาและประถมศึกษาใกล้เคียงกันคือประมาณ 3.1 เดือน ซึ่งเร็วกว่าของสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษาซึ่งมีระยะ เวลามัธยฐานของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ เท่ากับ 3.4 เดือน

ตารางที่ 15 เป็นการพิจารณาจากจำนวนปีที่ศึกษาของสตรี ก็จะพบแบบแผนความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกันกับตัวแปรระดับการศึกษาในตารางที่ 14 คือถ้าเปรียบเทียบกันโดยให้กลุ่มสตรีที่ได้รับการศึกษา 0-3 ปี อยู่ในกลุ่มเดียวกับสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษา และสตรีที่ได้รับการศึกษา 4-6 ปีอยู่ในกลุ่มเดียวกับสตรีที่จบชั้นประถมศึกษา ก็จะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้เช่นเดียวกันกับที่พบในตารางที่ 14 ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือสตรีที่ได้รับการศึกษา 4-6 ปีเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดเร็วที่สุด (สัดส่วนสะสมของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดสูงสุด) ภายใน 2 เดือนหลังคลอด รองลงมาคือ สตรีที่ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า และช้าที่สุดในสตรีที่ได้รับการศึกษา 0-3 ปี นั่นคือ พบอัตราส่วนร้อยละของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรของสตรีที่ได้รับการศึกษา 4-6 ปี คือร้อยละ 20.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 16.1 และ 15.1 ในสตรีที่ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า และสตรีที่ได้รับการศึกษา 0-3 ปีตามลำดับ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวเปลี่ยนไปภายใน 3-12 เดือนหลังคลอด กล่าวคือ สตรีที่ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า มีอัตราส่วนร้อยละของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์สูงกว่าสตรีที่ได้รับการศึกษา 4-6 ปี และ 0-3 ปี ตามลำดับในทุกๆ ช่วงเดือน และเช่นเดียวกันพบว่า ระยะเวลาพื้นฐานของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรของสตรีที่จบชั้นมัธยมศึกษาและสูงกว่า และสตรีที่ได้รับการศึกษา 4-6 ปี ใกล้เคียงกันคือ 3.1 เดือน ซึ่งเร็วกว่าสตรีที่ได้รับการศึกษา 0-3 ปี

โดยสรุปผลการวิเคราะห์ที่แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับการศึกษากับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือสตรีที่จบชั้นประถมศึกษา มีอัตราส่วนร้อยละของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดสูงกว่าสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษา และสตรีที่จบชั้นมัธยมและสูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในช่วง 3-12 เดือนหลังคลอด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา เช่น สุรศักดิ์ ฐานิพานิชกุล (2530: 16) ที่ศึกษาพบว่า สตรีที่ไม่ได้รับการศึกษามีเพศสัมพันธ์ภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอดในสัดส่วนที่สูงที่สุด ทั้งนี้ผลจากการศึกษาครั้งนี้แตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมาอาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า สตรีที่มีการศึกษาสูงอาจมีความรู้ในเรื่องการใช้การคุมกำเนิด เพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ได้มากกว่า การจะมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นก็อาจไม่มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์หรือสุขภาพของสตรีก็ได้

ตารางที่ 14 สัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร จำแนกตามระดับการศึกษา

เดือนที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร	ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้รับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาและสูงกว่า
ภายใน 1 เดือน	.001	.019	.001
ภายใน 2 เดือน	.178	.199	.161
ภายใน 3 เดือน	.413	.457	.480
ภายใน 4 เดือน	.653	.756	.780
ภายใน 5 เดือน	.791	.837	.876
ภายใน 6 เดือน	.871	.887	.901
ภายใน 7 เดือน	.890	.923	.943
ภายใน 8 เดือน	.914	.933	.953
ภายใน 9 เดือน	.925	.938	.954
ภายใน 10 เดือน	.925	.941	.957
ภายใน 11 เดือน	.925	.944	.959
ภายใน 12 เดือน	.925	.944	.959
ระยะเวลามัธยฐาน (เดือน)	3.36	3.14	3.07
รวม 100% (2679)	7.4(199)	73.8(1977)	18.8(503)

ศูนย์วิจัยทันตวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 สัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร จำแนกตามจำนวนปีที่ศึกษา

เดือนที่ เริ่มมี เพศ สัมพันธ์หลังคลอดบุตร	จำนวนปีที่ศึกษา		
	0-3 ปี	4-6 ปี	มัธยมศึกษาและสูงกว่า
ภายใน 1 เดือน	.001	.020	.001
ภายใน 2 เดือน	.151	.205	.161
ภายใน 3 เดือน	.395	.463	.480
ภายใน 4 เดือน	.656	.761	.780
ภายใน 5 เดือน	.781	.841	.867
ภายใน 6 เดือน	.860	.890	.901
ภายใน 7 เดือน	.888	.925	.943
ภายใน 8 เดือน	.907	.936	.953
ภายใน 9 เดือน	.916	.940	.954
ภายใน 10 เดือน	.920	.942	.957
ภายใน 11 เดือน	.920	.946	.959
ภายใน 12 เดือน	.920	.946	.959
ระยะเวลามัธยฐาน (เดือน)	3.4	3.13	3.07
รวม 100% (2679)	11.1(296)	70.2(1880)	18.8(503)

* รวมสตรีที่จบการศึกษา 7 ปี ในช่วงที่การศึกษาประณตันมี 7 ปี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ศาสนา

ผลจากตารางที่ 16 แสดงสัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรตามเดือนที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังจากที่คลอดบุตร และศาสนา พบว่า แบบแผนการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดของสตรีไทยมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนตามการนับถือศาสนา กล่าวคือ การเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดแปรผันอย่างมากตามการนับถือศาสนา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ นั่นคือ กลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ มักจะเริ่มมีเพศสัมพันธ์ภายใน 2 เดือนหลังคลอดบุตรเร็วกว่ากลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม คริสต์ และศาสนาอื่นๆ (ในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาอิสลามอยู่ร้อยละ 74.0) และยังมีอัตราส่วนร้อยละของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์สูงกว่าในทุกๆ ช่วงเดือนภายใน 12 เดือนหลังคลอดบุตร กล่าวคือ อัตราส่วนร้อยละของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ภายใน 2 เดือนหลังคลอดของสตรีที่นับถือศาสนาพุทธ มีอยู่ร้อยละ 20.1 เปรียบเทียบกับเพียงร้อยละ 11.9 ของสตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม คริสต์ และศาสนาอื่นๆ ที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์

เมื่อพิจารณาถึงระยะเวลามีบุตร ก็พบว่า กลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาพุทธมีระยะเวลามีบุตรของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์เร็วกว่า กลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม คริสต์ และศาสนาอื่นๆ เช่นกัน คือ 3.1 เดือน เปรียบเทียบกับ 3.4 เดือน

สรุปผลจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการศึกษานี้สตรีส่วนใหญ่เป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาพุทธก็ไม่มีข้อห้ามทางศาสนาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในระยะหลังคลอด สำหรับศาสนาอิสลามมีข้อห้ามในการร่วมเพศ คือห้ามร่วมเพศในขณะที่สตรีมีประจำเดือน (เสาวณีย์ จิตต์หมวด, 2524: 326) ซึ่งในระยะหลังคลอดนี้จะมีน้ำคาวปลาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประจำเดือน ซึ่งอาจจะ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สตรีที่นับถือศาสนาพุทธ เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีที่นับถือศาสนาอื่นได้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 สัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร จำแนกตามการนับถือศาสนา

เดือนที่ เริ่มมี เพศ สัมพันธ์หลังคลอดบุตร	ศาสนา	
	พุทธ	อิสลาม คริสต์ และอื่น ๆ
ภายใน 1 เดือน	.017	.000
ภายใน 2 เดือน	.201	.119
ภายใน 3 เดือน	.463	.391
ภายใน 4 เดือน	.758	.670
ภายใน 5 เดือน	.842	.789
ภายใน 6 เดือน	.889	.871
ภายใน 7 เดือน	.925	.896
ภายใน 8 เดือน	.937	.906
ภายใน 9 เดือน	.941	.914
ภายใน 10 เดือน	.944	.914
ภายใน 11 เดือน	.946	.918
ภายใน 12 เดือน	.947	.918
ระยะเวลามัธยฐาน (เดือน)	3.12	3.39
รวม 100% (2679)	89.2 (2391)	10.7 (286)

ศูนย์วิจัยทันตแพทย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ภาษา

ดังที่กล่าวแล้วว่า เท่าที่ผ่านมาจึงไม่มีผลงานวิจัยใดที่ศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร แต่ก็มีการศึกษาวิจัยในเรื่องที่มีความใกล้เคียงกัน เช่น การศึกษาถึงพฤติกรรมการมีบุตร และระดับการใช้การคุมกำเนิด จากผลงานวิจัยที่ผ่านมาจะพบว่า พฤติกรรมการมีบุตร และระดับการใช้การคุมกำเนิดจะต่างกันตามลักษณะภาษาพูด ในประเด็นนี้จึงตั้งสมมติฐานการศึกษาครั้งนี้ว่า "สตรีที่พูดภาษาเหนือ น่าจะมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีที่พูดภาษาอื่น"

ผลจากตารางที่ 17 แสดงสัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรตามเดือนที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอด และภาษา พบว่า ความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ในกลุ่มสตรีที่พูดภาษาเหนือและภาษาอีสาน เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังจากคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีที่พูดภาษาอื่น นั่นคือ เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนร้อยละของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ภายใน 2 เดือนหลังคลอดของสตรีที่พูดภาษาเหนือและภาษาอีสาน พบว่า มีอยู่ร้อยละ 23.2 เปรียบเทียบกับค่าต่ำสุดมีเพียงร้อยละ 16.0 ในกลุ่มสตรีที่พูดภาษาอื่น (มาเลย์ จีน เขมร และชาวเขา)

แต่อย่างไรก็ตาม ภายใน 3-12 เดือนหลังคลอด สตรีที่พูดภาษาอีสานกลับมีอัตราส่วนร้อยละของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดสูงสุดและสูงกว่าสตรีที่พูดภาษาเหนือ คือ มีถึงร้อยละ 59 และจะเห็นว่า กลุ่มสตรีที่พูดภาษาใต้ และภาษาอื่นๆ (ภาษามาเลย์ จีน เขมร และชาวเขา) เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดในอัตราส่วนร้อยละที่ต่ำกว่ากลุ่มดังกล่าวมาก และเมื่อพิจารณาถึงระยะเวลามัธยฐาน ก็พบว่า สตรีที่พูดภาษาอีสาน มีระยะเวลามัธยฐานของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วที่สุด คือ 2.8 เดือน และช้าที่สุดในกลุ่มสตรีที่พูดภาษาอื่นๆ (ภาษามาเลย์ จีน เขมร และชาวเขา) และภาษาใต้ คือ 3.5 และ 3.3 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาษากับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งการตั้งสมมติฐานได้อาศัยแนวทางการศึกษาจากผลงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับระดับการใช้การคุมกำเนิดเป็นแนวทาง กล่าวคือ สตรีที่พูดภาษาเหนือน่าจะมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในภาคอื่น ทั้งนี้เพราะสตรีในภาคเหนือและสตรีที่พูดภาษาเหนือมีการริเริ่มการใช้การคุมกำเนิดเร็วกว่าภาคอื่น เนื่องจากไม่มีการศึกษาโดยตรงในเรื่องนี้ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น จึงได้นำตัวแปรการใช้การคุมกำเนิดหลังคลอดมาศึกษาร่วมกัน โดยเป็นตัวแปรควบคุม เพื่อดูว่าความสัมพันธ์ยังคงเป็นดังที่ค้นพบหรือไม่ ซึ่งผลจากตารางที่ 18 ปรากฏว่าแบบแผนความสัมพันธ์ยังคงเดิม กล่าวคือสตรีที่พูดภาษาเหนือและภาษาอีสาน เริ่มมีเพศสัมพันธ์ภายใน

2 เดือนหลังคลอดเร็วกว่าสตรีที่พูดภาษาอื่น ทั้งในกลุ่มสตรีที่มีการใช้การคุมกำเนิด และไม่มีการใช้การคุมกำเนิดหลังคลอด ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าข้อค้นพบดังกล่าวคาดว่าจะ เป็นลักษณะแบบแผนของสตรีไทยก็ เป็นได้

ตารางที่ 17 สัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร จำแนกตามภาษา

เดือนที่ เริ่มมี เพศ สัมพันธ์หลังคลอดบุตร	ภาษา				
	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้	อื่นๆ *
ภายใน 1 เดือน	.009	.027	.009	.010	.007
ภายใน 2 เดือน	.167	.232	.232	.145	.160
ภายใน 3 เดือน	.434	.492	.590	.391	.355
ภายใน 4 เดือน	.743	.774	.825	.721	.640
ภายใน 5 เดือน	.825	.853	.877	.815	.807
ภายใน 6 เดือน	.871	.891	.929	.886	.900
ภายใน 7 เดือน	.923	.922	.948	.913	.910
ภายใน 8 เดือน	.929	.939	.954	.924	.925
ภายใน 9 เดือน	.933	.942	.962	.941	.925
ภายใน 10 เดือน	.938	.944	.964	.941	.925
ภายใน 11 เดือน	.940	.946	.964	.945	.930
ภายใน 12 เดือน	.941	.946	.964	.945	.930
ระยะเวลามัธยฐาน (เดือน)	3.21	3.03	2.75	3.33	3.58
รวม 100% (2679)	44.3(1186)	23.6(633)	9.2(247)	16.6(444)	6.3(169)

* ได้แก่ ภาษามลายู จีน เขมร และชาวเขา

ตารางที่ 18 สัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร จำแนกตามภาษา และการใช้
การคุมกำเนิดหลังคลอด

เดือนที่เริ่มมีเพศ สัมพันธ์หลังคลอดบุตร	มีการใช้การคุมกำเนิด					ไม่มีการใช้การคุมกำเนิด				
	กลาง	เหนือ	สีส่าน	ใ้	อื่นๆ	กลาง	เหนือ	สีส่าน	ใ้	อื่นๆ
ภายใน 1 เดือน	.009	.009	.032	.012	.010	.006	.000	.000	.001	.000
ภายใน 2 เดือน	.171	.235	.238	.148	.161	.118	.000	.189	.136	.157
ภายใน 3 เดือน	.441	.591	.495	.387	.371	.244	.571	.474	.403	.315
ภายใน 4 เดือน	.755	.826	.779	.750	.662	.337	.779	.745	.632	.583
ภายใน 5 เดือน	.836	.878	.863	.846	.835	.590	.779	.788	.723	.737
ภายใน 6 เดือน	.883	.929	.902	.908	.938	.687	1.000	.818	.820	.796
ภายใน 7 เดือน	.937	.947	.932	.934	.951	.715	-	.858	.849	.807
ภายใน 8 เดือน	.943	.954	.947	.943	.966	.735	-	.892	.867	.822
ภายใน 9 เดือน	.947	.962	.949	.954	.966	.741	-	.892	.902	.822
ภายใน 10 เดือน	.952	.964	.952	.954	.966	.741	-	.892	.902	.822
ภายใน 11 เดือน	.953	.964	.954	.959	.966	.741	-	.892	.902	.840
ภายใน 12 เดือน	.954	.964	.954	.959	.966	.750	-	.892	.902	.840
ระยะเวลาโดยรวม (เดือน)	3.19	2.75	3.02	3.31	3.44	3.64	2.88	3.10	3.42	3.69
รวม 100% (2679)	41.9(1122)	9.3(250)	20.5(549)	12.9(346)	4.1(109)	2.4(64)	0.1(2)	2.9(78)	3.7(98)	2.2(60)

* ได้แก่ ภาษามาเลย์ จีน เขมร และชาวเขา

เมื่อศึกษาตามกลุ่มชาติพันธุ์ (ภาษา-ศาสนา) ก็จะพบแบบแผนการเริ่มมีเพศสัมพันธ์
หลังคลอดมีความแตกต่างกันตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างกัน ดังผลที่แสดงในตารางที่ 19 ชัดเจนให้
เห็นว่า กลุ่มสตรีไทยพุทธและกลุ่มอื่นๆ มักจะเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังจากคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีกลุ่ม
ไทยมาเลย์และมุสลิม โดยพิจารณาจากสัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรภายใน
2 เดือนหลังคลอด กล่าวคือ กลุ่มสตรีไทยพุทธและกลุ่มอื่นๆ มีสัดส่วนสะสมสูงที่สุด (ใกล้เคียงกัน)

คือ มีอยู่ร้อยละ 20.2 ในขณะที่กลุ่มสตรีไทยมาเลย์และมุสลิม มีอยู่ร้อยละ 7.8 และก็ยังพบอีกว่า กลุ่มสตรีไทยพุทธและกลุ่มอื่นๆ มีอัตราส่วนร้อยละของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรในอัตราส่วนที่สูงกว่ากลุ่มสตรีไทยมาเลย์และมุสลิมในทุกๆ ช่วงเดือนภายใน 12 เดือนหลังคลอด เมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาที่มีฐาน พบว่า กลุ่มสตรีไทยพุทธมีระยะเวลาที่มีฐานของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์เร็วกว่าสตรีกลุ่มอื่นๆ และกลุ่มสตรีไทยมาเลย์และมุสลิม ผลการวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์ดังกล่าว เหตุผลอาจจะอธิบายได้ เช่นเดียวกับกับตัวแปรศาสนานั่นเอง

ตารางที่ 19 สัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร จำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์ (ภาษา-ศาสนา)

เดือนที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร	กลุ่มชาติพันธุ์ (ภาษา - ศาสนา)		
	ไทยพุทธ	ไทยมาเลย์ มุสลิม	อื่นๆ
ภายใน 1 เดือน	.017	.000	.008
ภายใน 2 เดือน	.201	.078	.202
ภายใน 3 เดือน	.465	.364	.438
ภายใน 4 เดือน	.759	.690	.696
ภายใน 5 เดือน	.839	.800	.840
ภายใน 6 เดือน	.887	.852	.922
ภายใน 7 เดือน	.924	.885	.935
ภายใน 8 เดือน	.936	.898	.946
ภายใน 9 เดือน	.940	.908	.946
ภายใน 10 เดือน	.944	.908	.946
ภายใน 11 เดือน	.946	.914	.946
ภายใน 12 เดือน	.946	.914	.946
ระยะเวลาที่มีฐาน (เดือน)	3.12	3.42	3.24
รวม 100% (2679)	86.2 (2310)	9.0 (241)	4.8 (128)

4. เขตที่อยู่อาศัย

ผลจากตารางที่ 20 แสดงสัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร ตามเดือนที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดและเขตที่อยู่อาศัย พบว่า เขตที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรของสตรีไทย กล่าวคือ สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ สัดส่วนสะสมของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ภายใน 2 เดือนหลังคลอดของสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทสูงกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง คือ เขตชนบทมีร้อยละ 19.9 เปรียบเทียบกับร้อยละ 16.1 สำหรับสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง และจะพบความแตกต่างของสัดส่วนสะสมของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรของสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทอย่างชัดเจนโดยเฉพาะภายในช่วง 6 เดือนแรกหลังคลอด และเมื่อพิจารณาระยะเวลาที่มีฐานที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ของสตรีในเขตเมืองและชนบท เปรียบเทียบกับพบว่า สตรีในชนบทมีระยะเวลาที่มีฐานของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์เร็วกว่าสตรีในเขตเมืองเล็กน้อย คือ 3.1 เดือน เปรียบเทียบกับ 3.2 เดือน

แต่อย่างไรก็ตาม ภายใน 7-12 เดือนหลังคลอดกลับพบว่า สัดส่วนสะสมของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ของสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง กลับมีแนวโน้มสูงกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ซึ่งก็มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ผลจากการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจจะเป็นด้วยเหตุผลที่ว่า เขตเมืองกับเขตชนบทในประเทศไทยกำลังพัฒนา มีความแตกต่างกันอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในแง่เศรษฐกิจ สังคม ประชากร หรือสภาพทางกายภาพอื่นๆ และการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรจึงต่างกันด้วย โดยสตรีในเขตเมือง สภาพของเมืองทำให้สตรีมีเวลาให้กับครอบครัวน้อย ความสนใจในเรื่องเพศ อาจมีน้อยกว่าสตรีชนบทที่มีชีวิตแบบเรียบง่าย สตรีส่วนใหญ่มักไม่ได้ประกอบอาชีพนอกบ้าน มีเวลาอยู่กับครอบครัวมาก (สุพัตรา 2528: 38) ความสนใจในเรื่องเพศจึงอาจมีมากกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 สัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร จำแนกตาม เขตที่อยู่อาศัย

เดือนที่ เริ่มมี เพศ สัมพันธ์หลังคลอดบุตร	เขตที่อยู่อาศัย	
	ชนบท	เมือง
ภายใน 1 เดือน	.017	.007
ภายใน 2 เดือน	.199	.161
ภายใน 3 เดือน	.457	.451
ภายใน 4 เดือน	.753	.729
ภายใน 5 เดือน	.841	.816
ภายใน 6 เดือน	.891	.870
ภายใน 7 เดือน	.922	.926
ภายใน 8 เดือน	.937	.936
ภายใน 9 เดือน	.939	.946
ภายใน 10 เดือน	.941	.946
ภายใน 11 เดือน	.943	.946
ภายใน 12 เดือน	.944	.946
ระยะเวลามัธยฐาน (เดือน)	3.14	3.18
รวม 100% (2679)	66.1 (1771)	33.9 (908)

ศูนย์วิจัยสุขภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ภาค

เท่าที่ผ่านมายังไม่มีผลงานวิจัยใดที่ศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาคกับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร แต่ก็มีผลงานวิจัยที่ศึกษาในเรื่องที่ใกล้เคียงกัน เช่น ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีบุตร และระดับการใช้การคุมกำเนิด เป็นต้น ซึ่งพบว่ามี ความแตกต่างกันตามภาคที่อยู่อาศัย ด้วยเหตุนี้จากผลงานวิจัยดังกล่าว จึงตั้งสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้ว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือ น่าจะเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในภาคอื่น ๆ

ผลจากตารางที่ 21 แสดงสัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรตามเดือนที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอด และภาค พบว่า สตรีในภาคเหนือเริ่มมีเพศสัมพันธ์ภายใน 2 เดือนหลังคลอดเร็วที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รองลงมาคือ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดของสตรีในภาคใต้ นับว่าช้าที่สุด และยังคงต่ำกว่าภาคอื่น ๆ ตลอดปีแรกหลังคลอด กล่าวคือ สัดส่วนสะสมของสตรีในภาคเหนือมีอยู่ร้อยละ 24.6 รองลงมาคือ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีร้อยละ 21.6 และร้อยละ 17.2, ร้อยละ 15.6 และร้อยละ 12.6 สำหรับสตรีในกรุงเทพฯ ภาคกลาง และภาคใต้ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงระยะเวลามัธยฐานของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอด เปรียบเทียบกันตามภาคยังพบว่า สตรีในภาคเหนือมีระยะเวลามัธยฐานของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดเร็วที่สุด คือ 2.9 เดือน รองลงมาคือ สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพฯ เท่ากับ 3.1 เดือน ภาคกลาง 3.2 เดือน และช้าที่สุดคือ สตรีในภาคใต้ เท่ากับ 3.4 เดือน

แต่อย่างไรก็ตาม ภายใน 4-12 เดือนหลังคลอด กลับพบว่าสัดส่วนสะสมของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลับมีแนวโน้มสูงกว่าสตรีในภาคเหนือ (ยกเว้นภายใน 6-7 เดือนหลังคลอด สตรีในภาคเหนือสูงกว่า) และภาคอื่น ๆ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาคกับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร มีความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับระดับการใช้การคุมกำเนิดจากผลงานวิจัยที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐาน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการที่สตรีในภาคเหนือเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดที่เร็วกว่าสตรีในภาคอื่น อาจเป็นเพราะว่ามีระดับการเริ่มการใช้การคุมกำเนิดสูงสุด และการที่สตรีมีการใช้การคุมกำเนิดจะรู้สึกปลอดภัยจากการตั้งครรภ์ในการที่จะกลับมามีเพศสัมพันธ์หลังคลอด

ตารางที่ 21 สัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร จำแนกตามภาค

เดือนที่ เริ่มมี เพศ สัมพันธ์หลังคลอดบุตร	ภาค				
	กรุงเทพฯ	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เจียงเหนือ	ใต้
ภายใน 1 เดือน	.007	.007	.011	.028	.008
ภายใน 2 เดือน	.172	.156	.246	.216	.126
ภายใน 3 เดือน	.464	.422	.539	.468	.349
ภายใน 4 เดือน	.716	.764	.754	.768	.702
ภายใน 5 เดือน	.798	.837	.845	.854	.813
ภายใน 6 เดือน	.856	.883	.911	.890	.879
ภายใน 7 เดือน	.918	.937	.930	.920	.903
ภายใน 8 เดือน	.927	.940	.936	.940	.915
ภายใน 9 เดือน	.930	.944	.936	.942	.930
ภายใน 10 เดือน	.930	.948	.945	.945	.930
ภายใน 11 เดือน	.936	.948	.945	.947	.936
ภายใน 12 เดือน	.936	.948	.947	.947	.936
ระยะเวลามัธยฐาน (เดือน)	3.14	3.23	2.87	3.11	3.43
รวม 100% (2679)	18.0(482)	20.2(540)	20.6(553)	20.6(552)	20.6(552)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะทาง เศรษฐกิจ

6. อาชีพปัจจุบัน

ผลจากตารางที่ 22 แสดงสัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร ตามเดือนที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอด และอาชีพปัจจุบัน พบว่า อาชีพปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความเร็วในการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอด ตามสมมติฐานในการศึกษาคั้งนี้ คือ สตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เริ่มมีเพศสัมพันธ์เร็วกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม โดยพิจารณาจากสัดส่วนสะสมของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ภายใน 2 เดือนหลังคลอดของสตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สูงกว่า สตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม กล่าวคือ สตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีอยู่ร้อยละ 21.1 และร้อยละ 17.1 สำหรับสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม และเมื่อพิจารณาจากระยะเวลามีอายุฐานของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอด พบว่า มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย สตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีระยะเวลามีอายุฐานเร็วกว่า คือ 3.1 เดือน เปรียบเทียบกับสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม มีระยะเวลามีอายุฐาน 3.2 เดือน

แต่อย่างไรก็ตาม ภายใน 4-12 เดือนหลังคลอด จะเห็นว่าแบบแผนความสัมพันธ์เริ่มมีแนวโน้มเปลี่ยนไปในทางตรงข้าม กล่าวคือ สตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมจะมีสัดส่วนสะสมของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดที่สูงกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ผลการศึกษาข้างต้น เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ สตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเริ่มมีเพศสัมพันธ์เร็วกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม เท่าที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสอง แต่ก็อาจจะอธิบายได้โดยอาศัยแนวคิดที่น่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ เช่น อาจเป็นเพราะว่าความแตกต่างในอาชีพอาจทำให้มีวิธีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันได้ โดยทั่วไปจะพบว่าสตรีที่ทำงานโดยใช้เวลาใช้วิชาชีพจะมีครอบครัวขนาดเล็กกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการเข้าร่วมแรงงานของสตรีในอาชีพเกษตรกรรมก็ไม่ขัดแย้งกับการมีบุตรจำนวนมาก จึงอาจกล่าวได้ว่าจากการศึกษาคั้งนี้ สตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดเร็วกว่า ทั้งนี้เพราะการมีเพศสัมพันธ์มีผลต่อการตั้งครรภ์และจำนวนบุตรของสตรี

ตารางที่ 22 สัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน

เดือนที่ เริ่มมี เพศ สัมพันธ์หลังคลอดบุตร	อาชีพปัจจุบัน	
	เกษตรกรรวม	นอกภาค เกษตรกรรม
ภายใน 1 เดือน	.012	.004
ภายใน 2 เดือน	.211	.171
ภายใน 3 เดือน	.460	.448
ภายใน 4 เดือน	.744	.769
ภายใน 5 เดือน	.810	.849
ภายใน 6 เดือน	.876	.897
ภายใน 7 เดือน	.907	.931
ภายใน 8 เดือน	.920	.941
ภายใน 9 เดือน	.924	.946
ภายใน 10 เดือน	.926	.948
ภายใน 11 เดือน	.927	.952
ภายใน 12 เดือน	.927	.952
ระยะเวลามัธยฐาน (เดือน)	3.14	3.16
รวม 100% (2679)	47.2 (731)	52.8 (819)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. ระดับความมั่งคั่งของคริว เรือน

ข้อค้นพบจากผลงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอด พบว่า สตรีที่มีรายได้ต่ำ จะเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีที่มีรายได้สูง ซึ่งในการตั้งสมมติฐานในการศึกษารั้งนี้ ได้ศึกษาจากปัจจัยรายได้ เนื่องจากว่ายังไม่มีการศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนกับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ และจะเห็นว่า เครื่องมือ เครื่องใช้ภายในบ้านอัน เป็นสิ่งที่นำมาใช้วัดระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนได้มาจากการประกอบอาชีพที่มีรายได้มีอำนาจในการซื้อ ผู้ที่มีรายได้ต่างกันจึงมีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ต่างกันด้วย ดังนั้น จึงตั้งสมมติฐาน เพื่อ เป็นแนวทางการศึกษาสำหรับประเด็นนี้ว่า สตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนต่ำน่าจะ เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนสูง

ผลจากตารางที่ 23 แสดงสัดส่วนสะสมของสตรีที่ เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดตามเดือนที่ เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอด และระดับความมั่งคั่งของคริว เรือน พบว่า สตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนต่ำจะ เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือกลุ่มสตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนต่ำจะมีสัดส่วนสะสมของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ภายใน 2 เดือนหลังคลอดสูงสุด รองลงมาคือ สตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนสูง และต่ำสุดในกลุ่มสตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนปานกลาง กล่าวคือ มีร้อยละ 19.7, ร้อยละ 19.3 และร้อยละ 18.2 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระยะเวลามาตรฐานก็พบว่ามีระยะเวลามาตรฐานของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย คือ สตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนต่ำมีระยะเวลามาตรฐาน 3.2 เดือน เปรียบเทียบกับสตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนปานกลาง, สูง มีระยะเวลามาตรฐาน 3.1 เดือน

และแบบแผนความสัมพันธ์ดังกล่าวเปลี่ยนไปภายใน 3-12 เดือนหลังคลอด คือพบว่า สัดส่วนสะสมของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดของสตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนสูง จะสูงกว่าสตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนต่ำตลอดสิ้นปีแรกหลังคลอด (ยกเว้นภายใน 4 เดือนหลังคลอดสตรีที่มีระดับของความมั่งคั่งของคริว เรือนปานกลาง จะมีสัดส่วนสะสมสูงสุด)

ผลการศึกษาในประเด็นนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร ที่พบว่า สตรีที่มีรายได้ต่ำมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วกว่าสตรีที่มีรายได้สูง (สุรศักดิ์ ฐานิพานิชสกุล, 2530: 18) ซึ่งตัวแปรรายได้น่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับระดับความมั่งคั่งของคริว เรือนดังกล่าวข้างต้น

ทั้งนี้สตรีที่ประกอบอาชีพที่เพิ่มรายได้มากขึ้น ต้องรับผิดชอบในหน้าที่การงานและมีภาระมากขึ้น อาจทำให้ความสนใจในเรื่องเพศมีน้อยกว่าสตรีที่มีรายได้ต่ำ ทำให้สตรีที่มีรายได้ต่ำหรือมีระดับความมั่งคั่งของครัวเรือนต่ำ เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดเร็วกว่าสตรีที่มีรายได้สูงหรือระดับความมั่งคั่งของครัวเรือนสูงนั่นเอง

ตารางที่ 23 สัดส่วนสะสมของสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร จำแนกตามระดับความมั่งคั่งของครัวเรือน

เดือนที่ เริ่มมี เพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร	ระดับความมั่งคั่งของครัวเรือน		
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ภายใน 1 เดือน	.019	.018	.003
ภายใน 2 เดือน	.197	.182	.193
ภายใน 3 เดือน	.451	.461	.464
ภายใน 4 เดือน	.747	.757	.748
ภายใน 5 เดือน	.827	.837	.867
ภายใน 6 เดือน	.883	.887	.916
ภายใน 7 เดือน	.919	.923	.937
ภายใน 8 เดือน	.932	.934	.941
ภายใน 9 เดือน	.936	.936	.951
ภายใน 10 เดือน	.939	.939	.953
ภายใน 11 เดือน	.941	.940	.959
ภายใน 12 เดือน	.941	.940	.959
ระยะเวลามัธยฐาน (เดือน)	3.16	3.13	3.13
รวม 100% (2679)	47.8 (1281)	26.8 (717)	25.4 (681)

โดยสรุปแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างในลักษณะทางสังคมกับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรของสตรีไทย คือ ตัวแปรที่มีแบบแผนความสัมพันธ์และเป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่ ศาสนา เขตที่อยู่อาศัย และภาค กล่าวคือ กลุ่มสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วมักเป็นกลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาพุทธ และมักเป็นกลุ่มสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท เป็นสตรีในภาคเหนือ และตัวแปรที่มีแบบแผนความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานคือ ตัวแปรภาษา กล่าวคือ กลุ่มสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วมักเป็นกลุ่มสตรีที่พูดภาษาเหนือและอีสาน โดยเมื่อนำตัวแปรการใช้การคุมกำเนิดมาศึกษาร่วมกัน ปรากฏว่าแบบแผนความสัมพันธ์ยังคงเป็นเช่นเดิม ส่วนตัวแปรระดับการศึกษา พบว่ามีแบบแผนความสัมพันธ์ในทิศทางที่ไม่ค่อยชัดเจนกับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดของสตรีไทย กล่าวคือ สตรีที่ได้รับการศึกษาต่ำอาจจะเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดเร็วหรือช้ากว่าสตรีที่ได้รับการศึกษาสูง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เช่นกัน

สำหรับแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างในลักษณะทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ ตัวแปรอาชีพปัจจุบัน ระดับความมั่งคั่งของครัวเรือน กับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตร พบว่าแบบแผนความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ตัวแปร กล่าวคือ กลุ่มสตรีที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์หลังคลอดบุตรเร็วมักเป็นสตรีที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม และเป็นกลุ่มสตรีที่มีระดับความมั่งคั่งของครัวเรือนต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย